

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

CENTRUM FÖR ÅLDRADE OCH HÄLSA

HUR FORSKAR MAN PÅ KAPABILITET?

Kapabilitet är individens förmåga att utföra handlingar för att nå mål hen har anledning att värdesätta. Det övergripande syftet med AgeCap är att förstå kapabilitet under åldrandet och hos äldre personer. Men hur forskar man då på kapabilitet? Nedan får vi svar från centrets forskargrupsledare.

KAJ BLENNOW
NEUROCHEM

Kaj Blennow är professor i klinisk neurokemi.

VAD STUDERAR NI?

Vi studerar biomarkörer för olika sjukdomsprocesser i hjärnan med syfte att förstå sjukdomsmekanismerna bakom framför allt Alzheimers sjukdom, för att studera olika hjärnsjukdomar samt att utvärdera effekten av nya läkemedel.

VILKA STUDIER ANVÄNDER NI ER AV?

Populationsstudierna i Göteborg (H70, H85, 95+ och Kvinnoundersökningen)

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT ATT FORSKA KRING KAPABILITET INOM ERT OMRÅDE?

Hjärnförändringar och hjärnsjukdomar som Alzheimers sjukdom är väldigt vanliga och bland de viktigaste orsakerna till nedsatt kapabilitet hos äldre människor. Alzheimers sjukdom startar redan innan man har symtom, och dessa processer påverkar förr eller senare den kognitiva funktionen vilket gör att kapabiliteten hos den drabbade personen påverkas.

VAD HAR NI PÅ GÅNG JUST NU?

Vi har utvecklat metoder för att kunna mäta synapsfunktionen, alltså kopplingarna mellan nervceller, hos äldre människor och personer med Alzheimers sjukdom. Detta är en viktig pusselbit för att förstå sjukdomen och dess påverkan på kapabilitet.

"Vi vill på en molekylär nivå förstå sjukdomsmekanismerna bakom Alzheimers sjukdom"

BJÖRN HALLERÖD
LEXLIV

Björn Halleröd är professor i sociologi.

VAD STUDERAR NI?

Vi studerar faktorer som påverkar möjligheter till ett långt arbetsliv, välfärdskonsekvenser av den mer flexibla och uppskjutna pensionsåldern, äldres välbefinnande och hälsa, samt hur genetiska och sociala faktorer påverkar risken för demens.

"Frågan är inte längre om det är arv eller miljö utan hur arv och miljö samverkar"

VILKA STUDIER ANVÄNDER NI ER AV?

Vi använder Panel Survey of Ageing and the Elderly, SHARE och Populationsstudierna i Göteborg.

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT ATT FORSKA KRING KAPABILITET INOM ERT OMRÅDE?

Sedan länge finns en diskussion om att då vi blir allt äldre måste vi även arbeta allt längre. Förändringar av pensionssystemet har gett större flexibilitet och ökad ekonomiska incitament att jobba längre - frågan vi behöver mer kunskap om är vilka äldre som har viljan och förmågan att göra detta. Hälsa och förmåga att leva ett självständigt liv är en fråga av stor dignitet både för äldres eget välbefinnande och för samhället i stort.

VAD HAR NI PÅ GÅNG JUST NU?

Analysera hur äldres levnadsförhållanden utvecklas i relation till varandra under åldrandet, bedriver studier på större arbetsplatser, och samarbetar med amerikanska forskare rörande epigenetiska faktorer.

SYNNEVE DAHLIN-IVANOFF
FRESH

Synneve Dahlin-Ivanoff är professor i arbetsterapi

VAD STUDERAR NI?

Vi studerar åtgärder för att stödja ett gott åldrande hemma för äldre personer som är sköra, samt de med risk att utveckla skörhet. Vi vill fördjupa vår förståelse av hur skörhet och åldrande påverkar aktivitet, delaktighet och sjuklighet.

VILKA STUDIER ANVÄNDER NI ER AV?

Våra tre interventionsstudier: Elderly Persons in the Risk Zone; Promoting Aging Migrants' Capabilities; och Continuum of Care for Frail Elderly People, samt Populationsstudierna i Göteborg. Brukarmedverkan är en viktig del i alla våra studier.

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT ATT FORSKA KRING KAPABILITET INOM ERT OMRÅDE?

Kapabilitetsansatsen tillför en förståelse för komplexiteten i äldre personers vardagsliv genom ett fokus på att främja deras faktiska möjligheter att omvandla sina förmågor till mål som de värdesätter i sin vardag. Det kan innebära att studera tidiga tecken på hur åldrande upplevs av de äldre själva (t.ex. deltagande, engagemang, påverkan av yttre miljöfaktorer, tekniska hjälpmedel och stöd).

VAD HAR NI PÅ GÅNG JUST NU?

En RCT-studie i tre faser som utvärderar effekten av "Strukturerat Omhändertagande av Äldre". Dessutom utvärderas ett projekt om äldre imigranternas kapabilitet, ett screeninginstrument för sköra äldre är under utveckling och en studie för att kartlägga hälsolitteracitet hos sköra äldre planeras.

"Att kunna bidra till kunskap om möjligheter och hinder för kapabilitet under åldrandet är för oss en angelägen uppgift"

BOO JOHANSSON
ADA-GERO

Boo Johansson är professor i geropsykologi.

VAD STUDERAR NI?

Vi har en multidisciplinär ansats för att studera kognitiv och emotionell hälsa relaterat till åldrande och utveckling hos vuxna med fokus på genetiska, hälsorelaterade och sociokulturella faktorer

VILKA STUDIER ANVÄNDER NI ER AV?

Populationsstudierna i Göteborg, tvillingstudier av de allra äldsta (OCTO Twin) samt kliniska studier av personer som identifierats med mild kognitiv störning (MCI). Under våren 2015 startade vi en ny longitudinell studie (HEARTS, "Health, Aging and Retirement Transitions in Sweden").

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT ATT FORSKA KRING KAPABILITET INOM ERT OMRÅDE?

Kapabilitet är kopplat till samspel mellan individens egna resurser och krav i hans yttre miljö. Hur individen själv uppfattar och bemästrar detta samspel är centralt. Vi undersöker hur individens preferenser och självkännet är relaterade till kognitiv förmåga, emotionell hälsa och välbefinnande.

"Kapabilitet är kopplat till samspel mellan individens egna resurser och krav i hans yttre miljö."

VAD HAR NI PÅ GÅNG JUST NU?

Vi har nyligen avslutat vår första datainsamling i HEARTS-studien där mer än 6000 personer svarat på frågor om hälsa och välbefinnande i relation till pensionering. Senare i höst kommer vi att kunna redovisa våra resultat. Ett projekt om äldres valfrihet i äldreomsorgen håller också på att slutföras. I det longitudinella och tvärvetenskapliga H70-projektet kommer den kognitiva förmågan och hälsan hos 85-åringar undersökas, vilket medger både kohortjämförelser och analyser av intra-individuell förändring. Vi har även kunnat anta tre doktorander till hösten 2015.

INGMAR SKOOG
EPINEP

Ingmar Skoog är professor i psykiatri och är föreståndare för AgeCap.

VAD STUDERAR NI?

Vi studerar demens och andra psykiska sjukdomar hos äldre personer och dess relation till faktorer som somatisk sjukdom, funktionsnedsättning, sekulära trender, neurobiologi och genetik.

"Vi har möjlighet att lyfta in ett kohort- och tidsperspektiv till kapabilitet, vilket är värdefullt för att se förändring över tid"

VILKA STUDIER ANVÄNDER NI ER AV?

Populationsstudierna i Göteborg, d.v.s. H70, H85, 95+ och Kvinnoundersökningen, och även Sahlgrenska Suicide studies.

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT ATT FORSKA KRING KAPABILITET INOM ERT OMRÅDE?

Vi har en bred ansats i förhållande till åldrande som på många sätt är kopplat till kapabilitet. En stor del av vårt fokus ligger på psykiska sjukdomar och demens, vilka kraftigt försämrar kapabiliteten hos äldre personer. Vi studerar också andra faktorer som funktionsförmåga, sexualitet, alkoholbruk, könsroller, sociala aktiviteter, och självmordstankar. Genom våra longitudinella studier har vi möjlighet att lyfta in ett kohort- och tidsperspektiv till kapabilitet, vilket är värdefullt för att se förändring över tid.

VAD HAR NI PÅ GÅNG JUST NU?

H70-studien med över 1000 personer födda 1944 (Rock'n'roll-generationen) avslutas inom kort och H85-studien med personer födda 1930 påbörjas. En 47-årig uppföljning av kvinnoundersökningen kommer även att ske.

AGECAP-NYTT

AVHANDLINGAR

Isabelle Ottenvall Hammar: Navigating Towards a Self-determined Daily Life in Old Age. Experiences, Instrument Evaluation and Explanatory Factors. (Försvarad 4 juni 2015)

Thorsteinn Gislason: Frontotemporal dementia among the elderly. (Försvarad 5 juni 2015).

DISPUTATIONER

Robert Sigström: The boundaries of mental disorders in older people. 25 september kl. 13:00, Academicum, Medicinaregatan 3, Hörsal Arvid Carlsson.

Iolanda Tavares Silva: Delaktighetsprocessen i det svenska samhället - immigranter med sena effekter efter polio. 27 november kl.13.00, Hörsal Arvid Carlsson, Academicum, medicinaregatan 3.

Petri Kajonius: An Inquiry into Satisfaction and Variation in User-Oriented Elderly Care. 11 december kl 10, sal F1, Psykologiska institutionen, Haraldsgatan 1, Göteborg.

AKTIVITETER

Se AgeCaps medverkan vid Almedalsveckan - Hur stimulerar vi bäst svensk äldreforskning i en värld med allt fler äldre? Orkar vi jobba till 90?

<https://plus.google.com/+Göteborgsuniversitet1891/posts>

Hör Ingmar Skoog i Sahlgrenska Akademin pod Akademiliv: <http://www.stitcher.com/podcast/sahlgrenska-akademin/akademiliv>

KONTAKTINFORMATION

ADRESS

Wallinsgatan 6, 431 41 Mölndal

CENTRUMFÖRESTÅNDARE

ingmar.skoog@neuro.gu.se

VETENSKAPLIG KOORDINATOR

pia.gudmundsson@neuro.gu.se

Tel: 031-343 8649

HEMSIDA

www.agecap.gu.se

